

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Názov projektu	E-learning vo výchovno-vzdelávacom procese
Kód ITMS projektu	26110130184
Kód výzvy	OPV-2008/1.1/03-SORO
Číslo Zmluvy o poskytnutí NFP	142/2009/1.1/OPV
Prijímateľ	Základná škola Námestovo – Komenského ul. Komenského 495/33, 029 01 Námestovo

Učebné osnovy z chémie pre 7.ročník ZŠ

(spracované v súlade so ŠVP Chémia ISCED 2 – príloha)

September 2010

Chémia

1 hodina týždenne (0.5+0.5), 33 hodín ročne

Názov predmetu	Chémia
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne (0.5 + 0.5)
Ročník	siedmy
Škola	ZŠ Námestovo – Komenského ul.
Kód a názov ŠVP	ISCED 2
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne
Vyučovací jazyk	slovenský

Charakteristika predmetu v 7. ročníku

Predmet chémia vo vzdelávacej oblasti Človek a príroda svojim experimentálnym charakterom vyučovania umožňuje žiakom hlbšie porozumieť zákonitostiam chemických javov a procesov. Obsah učiva tvoria poznatky o vlastnostiach a použití látok, s ktorými sa žiaci stretávajú v každodennom živote. Sú to predovšetkým tieto oblasti : chémia potravín a nápojov, kozmetiky, liečiv, čistiacich prostriedkov, atď.

Zvlášť významné je, že pri štúdiu chémie špecifickými poznávacími metódami si žiaci osvojujú i dôležité spôsobilosti. Ide predovšetkým o rozvíjanie spôsobilosti objektívne a spoľahlivo pozorovať, experimentovať a merať, vytvárať a overovať hypotézy v procese riešenia úloh rôznej zložitosti.

Organickou súčasťou učebného predmetu chémia je aj systém vhodne vybraných laboratórnych prác, ktorých správna realizácia si vyžaduje osvojenie si základných manuálnych zručností a návykov bezpečnej práce v chemickom laboratóriu.

Ciele vyučovacieho predmetu v prepojení na kľúčové kompetencie

Cieľom vyučovania chémie na základnej škole je oboznámiť žiakov s významom poznatkov z chémie pre človeka, spoločnosť a prírodu, čo umožňuje u žiakov vytvorenie pozitívneho vzťahu k učebnému predmetu chémia. Ďalším významným cieľom vyučovania chémie na ZŠ je v čo najväčšej miere prispieť k splneniu všeobecných cieľov vzdelávania, vytváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu chémie.

Cieľom vyučovania chémie je podieľať sa na rozvíjaní prírodovednej gramotnosti, v rámci ktorej je potrebné rozvíjať aj čitateľskú gramotnosť a prácu s odborným textom. Žiaci by mali porozumieť odborným textom na primeranej úrovni a majú vedieť aplikovať získané poznatky pri riešení konkrétnych úloh. V rámci samostatnej práce majú byť schopní samostatne získavať potrebné informácie súvisiace s chemickou problematikou z rôznych informačných zdrojov (odborná literatúra, internet) a využívať multimediálne materiály.

Vyučovanie chémie na hodinách základného typu a laboratórnych cvičeniach realizované metódami aktívneho poznávania výraznou mierou prispieva k formovaniu a rozvíjaniu logického, kritického

a tvorivého myslenia žiakov, ktoré im umožňuje nachádzať vzťahy medzi štruktúrou a vlastnosťami látok, ako aj osvojenie dôležitých manuálnych zručností.

Významným cieľom vyučovania chémie je aj oboznámenie sa žiakov s chemickými látkami, ktoré pozitívne a negatívne ovplyvňujú život človeka (chemické aspekty racionálnej výživy, vplyv alkoholu, nikotínu a iných drog na ľudský organizmus).

V predmete chémie si žiaci majú v dostatočnej miere osvojiť zručnosti a návyky bezpečnej práce v chemickom laboratóriu. Potrebné je, aby žiaci dosiahli takú úroveň pochopenia a zvládnutia učiva, aby vedeli využiť na hodinách získané vedomosti, spôsobilosti a návyky v každodennom živote.

Obsah vzdelávania

7. ročník : 2. Premeny látok

2. 1 Spoznávanie chemických reakcií v našom okolí
2. 2 Zmeny pri chemických reakciách

Prehľad tematických celkov a stanovený počet hodín

(1 hodiny týždenne, 33 hodín ročne)

P.č.	Tematický celok	Počet hodín	
		ŠVP	ŠkVP
1.	Úvodná hodina	1	0
2.	Opakovanie učiva 6.roč.	4	3
3.	Spoznávanie chemických reakcií v našom okolí	4	5
4.	Zmeny pri chemických reakciách	2	3
5.	Tvorba prezentácií a projektov	0	4
6.	Laboratórne práce	3	0
7.	Upevňovanie a opakovanie učiva	0	4

Téma	Čas. dot.	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Úvod do chémie	1	-motivácia k predmetu	Vytvorenie pozitívneho vzťahu k učebnému predmetu chémia. BOZP
1. Opakovanie učiva 6.ročníka	7	- Chémia ako veda - Chemická výroba (výrobok, prírodná surovina) - Chemické laboratórium - Vlastnosti látok (skupenstvo, vôňa, horľavosť, zápach, vzhľad, rozpustnosť) - Zmes, chemicky čistá látka, roztok (rovnorodá, rôznorodá zmes, vodný roztok) - Metódy oddeľovania zložiek zmesi (usadzovanie, filtrácia, odparovanie, destilácia, kryštalizácia) - Voda, vzduch (zrážková, podzemná, povrchová, minerálna, termálna, pitná, úžitková, odpadová, destilovaná, čistenie vôd, zložky vzduchu, skleníkové plyny, ozónová diera, skleníkový efekt, ozónová vrstva, smog, kyslé dažde, zdroje znečistenia ovzdušia)	- vymenovať významné chemické závody na Slovensku a priradiť im výrobok. - poznať problematiku obmedzených zdrojov surovín a dôležitosť ich hospodárneho využitia(potreba separácie odpadov, recyklácia). - poznať zásady bezpečnej práce v chemickom laboratóriu, základné piktogramy, poznať telefónne číslo prvej pomoci, dodržiavať zásady bezpečnej práce s chem. látkami v praxi, vedieť používať ochranné pomôcky, poznať laboratórne pomôcky. - zistiť pozorovaním a pokusom vlastnosti konkrétnych látok, - poznať chemicky čisté látky , zmesi a roztoky, uviesť príklady. - vymenovať základné metódy oddeľovania zložiek zmesi a uviesť príklad ich použitia. - rozdeliť vodu podľa použitia, výskytu a obsahu minerálnych látok, chápať význam vody pre život, poznať možnosti úpravy a čistenia vôd. - vymenovať hlavné zložky vzduchu, poznať význam kyslíka pre život, vymenovať zdroje znečistenia ovzdušia., poznať príčiny vzniku a dôsledky skleníkového efektu, ozónovej diery, kyslých dažďov.
		-Chemický dej	- rozlíšiť chemický a fyzikálny dej

2. Spoznávanie chemických reakcií v našom okolí	9	- Chemická reakcia - Reaktanty a produkty - Chemické zlučovanie, chemický rozklad - Zápis chemickej reakcie (zákon zachovania hmotnosti) - Horenie látok (zlučovanie s kyslíkom, svetlo, teplo, podmienky horenia, horľavina, zápalná teplota, požiar) - Horľaviny - Hasenie horiacich látok	- uviesť príklady chemických reakcií z bežného života - rozlíšiť reaktanty a produkty - rozlíšiť chemické zlučovanie a chemický rozklad na príkladoch chemických reakcií - zapísať chemické zlučovanie a chemický rozklad pomocou schémy - rozumieť vzťahu medzi reaktantmi a produktmi - poznať horenie ako chemický dej - vymenovať príklady horľavých a nehorľavých látok - poznať označenie horľavín - vysvetliť podstatu hasenia horiacich látok - vymenovať niektoré hasiace látky (voda, piesok, oxid uhličitý) - opísať spôsoby správneho hasenia konkrétnych látok - poznať telefónne číslo požiarnikov - používať ochranné pomôcky – okuliare, ochranný štít, rukavice - poznať zásady bezpečnej práce v chemickom laboratóriu, základné piktogramy - dodržiavať zásady bezpečnej práce s chemickými látkami v praxi
3. Zmeny pri chemických reakciách	5	- Energetické zmeny pri chemických reakciách (exotermické a endotermické reakcie, uvoľňovanie a spotreba tepla pri chemických reakciách, fotosyntéza a dýchanie)	- poznať reakcie, pri ktorých sa energia uvoľňuje a pri ktorých sa energia spotrebuje s dôrazom na bežný život - rozlišovať pomalé a rýchle reakcie na príkladoch zo života a prírody (výbuch plynu, hrdzavenie železa, vznik uhlia, znehodnocovanie

		- Rýchlosť chemických reakcií (rýchle a pomalé chemické reakcie, vplyv teploty a množstva reaktantov na rýchlosť chemických reakcií, vplyv plošného obsahu reaktantov v tuhom skupenstve a katalyzátora na rýchlosť chemických reakcií, vitamíny a enzýmy)	potravín na vzduchu, horenie, ...) - primerane jednoducho zdôvodniť vplyv teploty, množstva reaktantov, plošného obsahu reaktantov v tuhom skupenstve a katalyzátora na rýchlosť chemických reakcií s dôrazom na bežný život
4. Tvorba prezentácií a projektov	4	- horenie a hasenie požiarov - rýchlosť chemických reakcií	- zhotoviť projekt s použitím doterajších vedomostí a informácií vyhládaných na internete - prezentovať a vyhodnotiť svoju prácu v programe Powerpoint, poster
Laboratórne práce	3	1. Chemické zlučovanie a rozklad 2. Hasenie plameňa 3. Vplyv teploty na rýchlosť chemickej reakcie	- previesť chemickú reakciu na zlučovanie a rozklad podľa návodu - uskutočniť hasenie plameňa oxidom uhličitým získaným reakciou octu a sódy bikarbóny - zistiť rýchlosť reakcie v závislosti od teploty - pozorovať javy sprevádzajúce pokus, vyhodnotiť a interpretovať ich - vedieť zaznamenať výsledok pokusu
Upevňovanie a opakovanie učiva	4	- systematizácia poznatkov	Prezentovať získané vedomosti s využívaním odbornej terminológie predmetu chémie
Spolu :	33		

Požadovaný výstup žiakov z chémie v 7.ročníku

- čítať s porozumením odborný text, vyberať z neho informácie a vhodným spôsobom ich triediť,
- získavať údaje z nesúvislých textov – grafov, diagramov
- získavanie informácií zo zdrojov na internete, správne ich triediť

- čítať obrázky, rozvíjať vizuálnu gramotnosť.
- vysvetľovanie vzniku a procesu prírodných dejov v jednotlivých oblastiach sveta
- hodnotenie vzťahov jednotlivých skupín obyvateľstva medzi sebou, v týchto častiach je potrebné sa zamerať na objektívne spracovávanie informácií

Stratégia vyučovania

Pri výbere vyučovacích metód a foriem treba prihliadať na obsah vyučovania, na individualitu žiakov a prostredie triedy tak, aby boli splnené stanovené ciele a rozvíjali sa kľúčové kompetencie žiakov pre predmet chémia.

Výchovné a vzdelávacie stratégie	Ich využitie na :
motivačné metódy	vzbudenie záujmu žiakov
expozičné metódy	získavanie nových poznatkov
fixačné metódy	
riadený rozhovor	
demonštračné metódy	rozvoj komunikačných kompetencií
prezentácia	
pozorovanie	
samostatná práca s literatúrou, pracovným listom, internetom	
projektová metóda	rozvoj kompetencií riešiť problémy
brainstorming	
heuristická metóda	
kooperatívne metódy	
experimentálna činnosť	rozvoj sociálnych kompetencií
	rozvoj manuálnych zručností

Učebné zdroje

- ROMANOVÁ D. – ADAMKOVIČ E. – VICENOVÁ H. – ZVONČEKOVÁ V. :
Chémia pre 6.ročník základných škôl a 1.ročník gymnázií s osemročným štúdiom,
EXPOL PEDAGOGIKA, s.r.o., 2009
- ADAMKOVIČ E. – ŠIMEKOVÁ J. – ŠRAMKO T. : Chémia pre 8. ročník základných

škôl, SPN 2000

- GREB E., LUDWIGSBURG, KEMPER A., SINDELINGEN : Chémia pre základné školy , nemecký originál preložila a upravila Joniaková D., SPN 1995
- ADAMKOVIČ E. – ŠIMEKOVÁ J. : Chémia pre 9.ročník základných škôl, SPN 2001
- odborné časopisy, DVD, CD, encyklopédie, internet

Kľúčové kompetencie

- ❖ kompetencia k celoživotnému učeniu sa
- ❖ kompetencie v oblasti IKT
- ❖ kompetencie riešiť problémy
- ❖ kompetencie občianske
- ❖ kompetencie smerujúce k iniciatívnosti

Prierezové témy

- ❖ osobnostný a sociálny rozvoj – spoznávanie oblastí,
- ❖ environmentálna výchova- kultúrne a prírodné pamiatky,
- ❖ ekologická výchova – ochrana ŽP
- ❖ ochrana života a zdravia – problémy mladých ľudí
- ❖ tvorba projektu a jeho prezentácia

Hodnotenie žiakov

Použité budú adekvátne metódy a prostriedky hodnotenia. Hodnotiť sa budú ústne odpovede, písomne testy a projekty. Cieľom je ohodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami. Pri hodnotení a klasifikácii budeme vychádzať z metodických pokynov pre hodnotenie a klasifikáciu. Hodnotiť sa bude známku.

Formy hodnotenia - ústne skúšanie

písomné odpovede

didaktické testy

laboratórne práce

prezentácia projektu

aktivita na hodine

Spôsob hodnotenia - sebahodnotenie

hodnotenie spolužiakmi

hodnotenie učiteľom

Kritéria hodnotenia - všeobecne dané klasifikačným poriadkom

konkrétne dané kľúčovými kompetenciami a výkonovým štandardom